

06/10/2015

BR. 406

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

STARTUJE REMIT

Nemoguća misija za evropskog regulatora, kažu akteri na tržištu
str 2

RUKA DRŽAVE

Brisel ispituje zloupotrebe „mehanizama kapaciteta“ str. 1

Poljska objedinjuje proizvođače struje i uglja - Brisel neće dozvoliti? ... str. 4

Hrvatska razmatra novi plan o regulisanju naknade za OIE? ... str 7

Brisel ispituje zloupotrebe „mehanizama kapaciteta“

BRISSEL - Regulatori Evropske unije poslali su više od 200 upitnika kompanijama i vladinim agencijama u sklopu istrage o državnim subvencijama kojima se nastoje sprečiti prekidi u snabdevanju električnom energijom. Evropski Komesar za konkurenciju Margrethe Vestager kazala je da je ovome prethodila istraga koju je Evropska komisija otvorila u aprilu ove godine protiv 11 zemalja članica zbog njihovih šema garantovanja snabdevanja strujom u vreme vrhova potrošnje. Vestager je rekla da „istraga ukazuje da su tzv. mehanizmi kapaciteta u nekim slučajevima upotrebljeni radi brzog rešenja problema - na uštrb prilika na realnom tržištu i suprotno regulatornim reformama“, piše **Euractiv**. Komisija će konačne nalaze na osnovu ovog istraživanja objaviti sredinom 2016. i pri tom odrediti i obeležja mehanizama koje smatra nedozvoljenim u praksi.

Komisija je još proleto pokrenula ovo ispitivanje, koje se vremenom pretvorilo i u istraživanje, jer treba da utvrdi da li tzv. mehanizmi kapaciteta uspevaju da obezbede dovoljno snabdevanje električnom energijom, a da pri tom ne narušavaju tržišnu konkurenciju, ili trgovinu na jedinstvenom tržištu EU. Sve veći broj država članica, naime, uvodi mehanizme kapaciteta za podsticanje ulaganja u elektrane ili subvencionisanje nastavka rada elektrana kako bi osiguralo neprekidno zadovoljavanje potrošnje. Prema smernicama koje

je Komisija objavila prošle godine, države članice prvo moraju da pokažu da su pomenute mere zaista potrebne, kao i da osiguraju da se mehanizmima kapaciteta ne daje neopravdana prednost određenim proizvođačima ili vrstama tehnologije, niti stvaraju prepreke nesmetanom protoku električne energije iz jedne države članice u drugu.

Potreba za mehanizmima kapaciteta

Sve više država članica izrazilo je zabrinutost da do 2020. snabdevanje električnom energijom više neće zadovoljavati potražnju zbog nedovoljnog ulaganja izazvanog neizvesnošću na tržištu i regulatornim intervencijama. Dodatni je problem to što snabdevanje mora u potpunosti da zadovolji potrebe, čak i u slučaju nedostatka proizvodnje iz varijabilnih obnovljivih izvora energije. Mehanizmi kapaciteta su namenjeni kao podsticanje, odnosno podrška ulaganju kojim će se nadoknaditi razlika do očekivanog kapaciteta i osigurati sigurnost snabdevanja. Tim mehanizmima obično se pružaju dodatne nagrade proizvođačima kapaciteta, preko prihoda koji ostvaruju prodajom električne energije na tržištu, u zamenu za održavanje postojećih kapaciteta ili ulaganje u nove kapacitete kojima se garantuje sigurnost snabdevanja električnom energijom. Osim podrške proizvodnji električne energije, mehanizmima kapaciteta mogla bi se pružiti i podrška merama odgovora na potražnju (npr. podsticaji domaćinstvima i preduzećima za smanjenje potrošnje električne energije tokom vršnog prometa).

Izazov REMIT-a: Hiljade podataka dnevno u računaru eksperta ACER

LJUBLJANA - Ciljevi Uredbe EU o celovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (REMIT), koja stupa na snagu 7. oktobra, mogli bi da budu osujećeni zbog odsustva jasnih smernica i zbog samog obima podataka koji prete da zaguše regulatora, konstatuje **Reuters**. Od 7. oktobra, firme i pojedini učesnici na ovom tržištu, u obavezi su da izveštavaju o svim svojim standardnim ugovorima i nalogima za trgovanje na veleprodajnim tržištima električne energije i prirodnog gasa - uključujući cene, količine, rokove. Ovo je ujedno prvi put da će trgovanje energijom biti skenirano na EU nivou, sa ciljem razotkrivanja manipulacija.

BERZE ELEKTRIČNE ENERGIJE U EVROPI I DRŽAVE OBUHVAĆENE PLATFORMOM REMITA

Evropska Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) je dobila mandat da prikuplja i analizira sve podatke REMIT-a, ali akteri i posmatrači na tržištu već izražavaju zabrinutost da ovu telo sa sedištem u Ljubljani zbog malog broja zaposlenih stručnjaka jednostavno neće biti u mogućnosti da obradi sve podatke o trgovini na efektivan i efikasan način, prenosi **Reuters**. Takođe zameraju da smernice ACER-a o načinu izveštavanja nisu bile dovoljno precizne, dodaje agencija.

Ogroman priliv informacija

Jedna od najvećih berzi energije u Evropi, Nord Pool Spot saopštila je da očekuje da će samo ona dnevno slati ACER-u oko 600 poruka o transakcijama i nalogima, dok neke od on-line brokerskih platformi za trgovanje navode da bi mogle da šalju i do 20.000 poruka

na dan. Svi ti podaci dnevno će se slivati u računare 15 eksperata ACER-a koji su zaduženi za analizu i nadgledanje svih pomenuti REMIT aktivnosti.

EU: Stupila na snagu prva pravila balansne odgovornosti na tržištu gasa

BRISEL - Evropska unija je od prošlog četvrtka započela sa dodatnim kompletiranjem balansiranja tržišta prirodnog gasa za unutar dnevni promet, sa formalnim stupanjem na snagu EU pravila kojima se reguliše ovaj segment gasne privrede. Radi se ujedno o prvom od mrežnih pravila u sektoru prirodnog gasa koja su od 1. oktobra počela da se primenjuju. Njihov cilj je da dovedu do uspostavljanja ujednačenih, tržišno zasnovanih balansnih režima unutar dnevnog prometa, uz određivanje odgovornosti mrežnih operatera i korisnika mreže za eventualne poremećaje u ravnoteži ovog dela tržišta. **Platts**

Nova studija: Nije samo dizel problem

BRISEL - Najnovija istraživanja koja pokazuju da i kod automobilskih motora na benzin, a ne samo dizel gorivo, postoji nedozvoljeno ispuštanje ugljen-dioksida, jačaju pritisak na vlade Evropske unije da provere da li su i drugi tipovi vozila opremljeni softver uređajima za varanje, kakve je nemački automobilski kolos Folksvagen priznao da je ugradio u svoje dizel modele.

VW gubi 86 milijardi \$!?

LONDON - Prema proceni banke Credit Suisse, skandal sa TDI dizel motorima Folksvagena, mogao bi koštati jednog od najvećih

proizvođača automobila u svetu do 86 milijardi dolara kompenzacija oštećenim kupcima.

Portal **Politico.eu** ukazuje da bi širenje ovog skandala i na druge proizvođače automobila koji se prodaju na tržištu Evrope moglo doneti ozbiljne nevolje klimatskim ciljevima koje je EU odredio za ovu i naredne dekade. Otprilike polovina automobila na evropskim drumovima ide na dizel gorivo, a jedna od ključnih marketinških poruka za ta vozila glasila je da emituju manje ugljen i azot dioksida od motora na benzin.

Istina obelodanjena skandalom sa VW vozilima ukazuje da je u tom slučaju emitovanje CO2 u realnim uslovima, odnosno na drumovima 40% do 45% veće od podataka iz testiranja u laboratorijama, pokazuju novi podaci do kojih je došla briselska NVO Transport & Environment. Pri tom se kod nekih modela, uključujući Mercedes A, C i E klase, BMW 5 serije i Pežoa 308, ovaj procep penje i do 50%.

EU: Od 2016. počinje provera automobila u realnim uslovima vožnje

BRISEL - Realno testiranje emisija otrovnih gasova iz automobila, kojim će se reflektovati ispuštanja u drumskoj vožnji, počćeće fazno da se primenjuje u Evropi početkom iduće godine i onemogućiće bilo kakvu

prevaru uz pomoć softvera, saopšteno je u utorak iz Evropske komisije posle razgovora sa visokim menadžerima nemačkog Folksvagena. Komisija je pozvala svih 28 zemalja članica EU da utvrde situaciju sa svim vozilima prodanim na njihovim teritorijama. neke od zemalja, kao što su Francuska Velika Britanija i Italija su već počele sopstvene provere, prenosi **Politico.eu**.

Vlada Poljske objedinjuje proizvođače struje i uglja - Brisel to neće dozvoliti?

VARŠAVA - Poljska je počela izgradnju velike energetske grupacije sa namerom da prebaci najvećeg proizvođača uglja u Evropskoj uniji pod kontrolu državnog fonda i izbegne tako da on završi u bankrotu, saopštila je premijer Eva Kopač. Vlada u Varšavi je s jedne strane pritisnuta ograničenjima koje Evropska unija postavlja uplitanju države u privredne tokove, odnosno nedozvoljenoj finansijskoj pomoći nekom od igrača. S druge strane, mora da pronade način da spase gubitaškog rudarskog kolosa Kompania od bankrota. Stoga je odlučila da prebaci Kompania pod okrilje državnog fonda TF Silesia. Premijer Kopač je rekla u intervjuu za nedeljni broj **Gazeta Wyborcza** da na ovaj način „Kompania Weglowa obezbeđuje finansijskog garanta za niz godina“. „Ovo je početak izgradnje velikog koncerna za proizvodnju goriva za energiju, koji će uključiti naše elektrane, energetske grupacije i uglj, koji predstavlja njihovo gorivo“, kazala je predsednica vlade.

Iz Evropske komisije je saopšteno da izvršna vlast EU nije informisana o detaljima odluke vlade Poljske, pa stoga ne može ni da se izjasni o njoj.

Ministar finansija Poljske je u subotu rekao da bi Kompania, bez ovog manevra države, najverovatnije završila u bankrotu, a njenih 40.000 radnika na birou za zapošljavanje. Međutim, najveći poljski sindikat „Solidarnost“ nazvao je plan vlade za Kompanija „sprdanjem sa rudarima“, dodajući da ga Evropska komisija po svemu sudeći neće odobriti.

Analitičari su upozorili protekle nedelje da će plan Poljske da objedini državne javne kompanije i rudnike uglja oboriti profite onih prvih, na štetu njenih manjinskih akcionara i diskreditovati ugled Poljske među investitorima. Rudarske kompanije pod kontrolom države izgubile su preko 850 miliona dolara od početka 2014. sa padom cena uglja na najniže nivoe u deset godina. Vladi se zamera da je, u strahu od mogućih štrajkova, izbegla da sprovede duboko restrukturiranje delatnosti u sektoru uglja.

Gasprom odgovorio Briselu: Vaše tvrdnje su ekonomski i pravno neosnovane

BRISEL - Gasprom je početkom prošle nedelje poslao odgovor na optužbe Evropske komisije da je ometao konkurenciju i nametao neopravdano visoke cene klijentima u Istočnoj Evropi, konstatujući da je slučaj „ekonomski i pravno neosnovan“. Ruski gasni kolos navodi i da se uverio da su optužbe Komisije „zasnovane na netačnoj metodologiji“. Odgovor Gasproma dolazi nedelju dana pošto je kompanija predložila nagodbu EU tržišnom regulatoru, ali pojedini načina na koji ruski gigant želi da arhivira ovaj spor sa potencijalno milijardama merenom kaznom nisu objavljene.

Evropska komisija je potvrdila da je primila odgovor Gasproma, uz uobičajenu formulaciju „da će ga pažljivo proučiti i odlučiti o daljem postupanju“. Komisija je u aprilu podnela formalnu tužbu protiv Gasproma, tvrdeći da je ta državna

kompanija prekršila evropska antimonopolska pravila u osam zemalja gde je dominantni snabdevač gasom - Bugarskoj, Češkoj republici, Mađarskoj, Litvaniji, Letoniji, Estoniji, Poljskoj i Slovačkoj. Ruskoj kompaniji se na teret stavljaju i odredbe ugovora kojima zabranjuje tim zemljama reeksport njegovog gasa, a generalno se Komisija protivi načinu vezivanja cene gasa za naftu. Gasprom je odbacivao sve te optužbe tvrdeći da su politički motivisane, dok dodaje da njegovi potrošači koji plaćaju gas po naftno-indeksiranoj formuli sada zbog toga profitiraju na padu cena, zbog srozavanja vrednosti nafte. Gasprom je saopštio da će nastaviti i razgovore o dogovornom rešenju spora, uzimajući u obzir argumente koje je u odgovoru izneo. **'NEDELJA' wpcserbia.rs**

Naftogaz Ukrainy gubi monopolski status

KIJEV - Ukrajinska državna gasna kompanija Naftogaz Ukrainy je od 1. oktobra izgubila monopolski status kako u oblasti snabdevanje, tako i veleprodaje prirodnog gasa na tržištu te zemlje, stupanjem na snagu zakona o tržištu gasa.

Novak: Rusija i Turska potpisaće ugovor o gradnju Turskog toka u decembru, ili januaru

MOSKVA - Rusija i Turska potpisaće međuvladin sporazum o izgradnji gasovoda Turski tok početkom 2016. godine, najavio je ruski ministar energetike Aleksandar Novak. On je objasnio da nova turska vlada još nije osnovana i da će nakon izbora zakazanih za 1. novembar i preuzimanja vlasti, sporazum o gasovodu biti potpisan s novom vladom. „Ali ne pre decembra ove ili januara 2016. godine“, precizirao je Novak, ujedno demantujući nagađanja da bi Moskva posle potpisivanja ugovora o udvostručenju kapaciteta gasovoda Severni tok mogla odložiti, pa čak i otkazati projekat Turski tok. **Sputnik News**

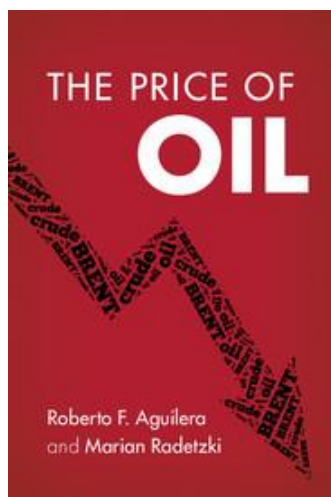
Cena Gaspromovog gasa za Ukrajinu u IV kvartalu 250\$

MOSKVA - Cena ruskog prirodnog gasa za Ukrajinu u četvrtom kvartalu 2015. godine iznosiće oko 0,25 USD/m³, rekao je ruski ministar energetike Aleksandar Novak. On je objasnio da će 'ugovorna cena gasa zavisiti od energetske vrednosti i da će biti u rasponu 248 - 251 dolara za 1.000 m³ pa će i diskont na cenu gasa iznositi oko 20 dolara'. Novak je kazao i da Ukrajini i Rusiji više nije potrebna evropska dozvola za zaključivanje posla oko isporuka gasa iz zimskog paketa jer su 'sve odluke po tom pitanju donesene' i preostaje da 'Ukrajina uplati novac'. Ukrajina, Rusija i Evropska unija su nedavno postigle sporazum o osiguranju zimskih isporuka ruskog gasa. Prema tom sporazumu Ukrajina će od EU dobiti kredit od 500 miliona dolara kojim će kupiti od Rusije potrebnih 2 milijarde kubika gasa po zimskoj tarifi koja će važiti 1. oktobra ove do 31. marta iduće godine, prenosi portal **Sputnik**

Nova studija: Dva razloga za prognozu da će nafta u 2035. koštati 60 dolara barel

LONDON - Australijski i švedski naftni eksperti, profesori Roberto F. Aguilera i Marian Radetzki u knjizi „Cena nafte“, koju će u oktobru da publikuje univerzitet u Kembridžu, na osnovu studije pretpostavljenog širenja primene dve nove revolucije u tehnologiji proizvodnje nafte dolaze do zaključka da cena ove ključne energetske sirovine u naredne dve decenije neće biti toliko bitna da se promeni u odnosu na sadašnju. Prvi zaključak je da će ostatak sveta primeniti američka iskustva u proizvodnji nafte iz škriljaca i odatle do 2035. godine izbaciti na globalno tržište dnevno dodatnih 19,5 miliona barela. To odgovara rastu proizvodnje nafte u svetu u proteklih 20 godina. Druga revolucija o kojoj javnost jedva da je obaveštena, odnosi se na nova saznanja da tehnološke inovacije u horizontalnom bušenju i droljenju škriljaca mogu biti primenjene i u poboljšanju prinosa iz konvencionalnih ležišta nafte, odnosno starijih polja sa padajućom proizvodnjom. Autori knjige navode da će primena ove tehnologije doneti dodatnih 19,7 miliona barela nafte na dan do 2035. m. Kombinovano, dve revolucije će izazvati spektakularan rast proizvodnje nafte u svetu od 39 miliona barela na dan, što čini bezmalo polovinu globalnog

outputa u 2014. Ova dodatna ponuda će svakako imati posledice po kretanje cena nafte, što je i ključni zaključak autora knjige: cena barela nafte u 2035. bi trebalo da bude na nivou od oko 60 dolara, a možda čak i 40 dolara. **'NEDELJA' wpcserbia.rs**

Bill i Melinda Gates takođe tuže Petrobras

NJUJORK - Najbogatiji svetski par Bill i Melinda Gates stali su u red deoničara koji su podneli tužbe protiv Petrobrasa zbog korupcijskog skandala koji je smanjio u proteklih pet godina tržišnu vrednost brazilskog državnog naftnog kolosa za 88 odsto, objavljuje u petak **Forbes**.

Filantropska organizacija moćnog bračnog para, famozna Gates Foundation Trust, izgubila je miliona dolara u paketu akcija koje je imala u Petrobrasu. **Forbes** nije uspeo da dobije od Fondacije odgovore na pitanja kada je i koliko akcija Petrobrasa poslednji put kupljeno. Pre Gates para, tužbe protiv Petrobrasa podnelo je nekoliko američkih kompanija i penzionih fondova.. **'NEDELJA' wpcserbia.rs**

NAŠ REGION

Ruska kompanija pre rokova završava prvu fazu magistralnog gasovoda u Makedoniji

SKOPLJE, MOSKVA - Eksperti ruske kompanije Strojtransgas zavarili su 46 kilometara cevi na prvoj, 61 kilometar dugoj deonici magistralnog gasovoda Klečovce-Negotino koji grade u Makedoniji, saopšteno je iz kompanije. „Projekat se realizuje tempom od 1,5 meseci ispred predviđenog roka zahvaljujući korišćenju poluautomatske i automatske opreme za zavarivanje. Takvim tempom, poslednji var na ovom delu gasovoda očekuje se da bude realizovan u januaru iduće godine“, navodi se u saopštenju. Posle ovoga je planirano da se gasovod produži do termoelektrane Negotino kako bi se ona prevela sa mazuta na gas. Zatim bi trebalo da izgradi još 60 kilometara gasovoda da bi se on povezao s gasnim transportnim sistemom Grčke. Taj gasovod bi mogao biti deo potencijalnog gasovoda kojim bi se ruski gas iz projekta Turski tok, preko Makedonije, Srbije i Mađarske stigao do austrijskog čvorišta Baumgarten, kao zamena za napušteni projekat Južni tok, piše ruski dnevnik **Kommersant**.

Bugarsko-rumunska gasna interkonekcija gotova do sredine 2016

SOFIJA - Gasovod koji će povezati gasne transportne sisteme Bugarske i Rumunije mogao bi biti izgrađen do sredine 2016. godine, objavili su prošle nedelje lokalni mediji u Bugarskoj citirajući ministarku energije te zemlje. Krajni rok za podnošenje ponuda za izgradnju sekcije koja treba da ide ispod Dunava je 16. oktobar, a ugovor sa pobednikom mogao

bi biti potpisan početkom decembra, objavio je portal Investor.bg prenoseći reči ministarke Temenuške Petkove. Gasni interkonektor dužine 25 kilometara povezaće južno rumunsko mesto Komaska, sa Martenom, na severu Bugarske. Vrednost ukupnog projekta je procenjena na 24 miliona evra. Maksimalan kapacitet gasovoda iznosiće 1,5 milijardi kubnih metara godišnje.

U Rumuniji kažnjen gasni kartel

BUKUREŠT - Rumunsko Veće za konkurenciju kaznilo je s ukupno 207.000 evra 10 firmi jer su se dogovarale oko cena gasa i usluga. Među njima su jedan distributer gasa i devet instalaterskih i serviserskih firmi. Utvrđeno je da su instalateri i serviseri u ugovorima s operatorom imali garantovane cene usluga kod postavljanja gasnih instalacija i opreme, a potrošačima je neopravdano naplaćivano znatno više za usluge vezane za korišćenje gasne infrastrukture, javlja rumunski dnevnik Nine o' Clock.

Američka pomoć projektu regionalnog gasovoda rumunskog Transgaza

BUKUREŠT - Američka agencija za trgovinu i razvoj (USTDA) dodelila je 956.000 dolara pomoći rumunskom operatoru gasnog transportnog sistema Transgazu za projekt

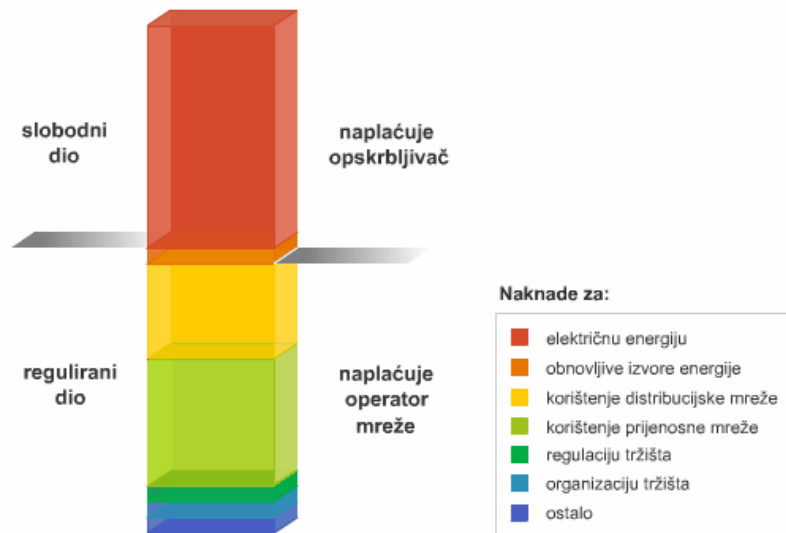
gradnje gasovoda namenjenog poboljšanju interkonekcija u ovom delu Evrope. Ovim sredstvima finansiraće se izrada studije izvodljivosti projekta poboljšanja tehničkih, ekonomskih i finansijskih specifikacija izgradnje rumunske sekcije gasovoda BHRA koji će povezati Bugarsku, Mađarsku, Rumuniju i Austriju u jedinstveni gasni koridor. Prema planu, on treba biti povezan sa gasovodima koji će do tih zemalja transportirati gas s novih gasnih polja u Crnom moru. Istraživanje gasa u rumunskom crnomorskom podmorju radi američki kolos Exxon Mobil u saradnji sa lokalnim kompanijama, javlja dnevnik Nine o' Clock

Hrvatska razmatra novi plan o regulisanju naknade za OIE?

ZAGREB - Kako *Poslovni dnevnik* saznaje iz izvora bliskih Ministarstvu privrede Hrvatske, razmatra se novi plan o regulisanju naknade za obnovljive izvore energije u toj zemlji. Dok su Banski dvori najavili vaučere za struju socijalno ugroženim građanima, uveravajući da se ne radi o jeftinom populizmu jer će teret snositi snabdevači, gotovo

neprimetno je prošla vest o novom Zakonu o obnovljivim izvorima energije, komentariše dnevnik i dodaje: „Slučajno ili ne, tim istim snabdevačima je ovim zakonom snižena cena otkupa struje iz OIE za 20%. Kako se taj novac sliva u fond za isplatu podsticaja proizvođačima za zelenu električnu energiju, procenjuje se da će nedostajati između 100 i 150 miliona kuna što bi već naredne godine građani mogli platiti višom cenom struje“, prenosi Poslovni dnevnik. Iz izvora bliskih listu, saznaje se tako da se razmatra novi plan o regulisanju naknade za OIE. Prema

nacionalnom akcijskom planu odluka bi trebalo da bude doneta do kraja oktobra, ali upućeni kažu da je to teško očekivati zbog predstojećih izbora.

Hrvatska daje 70.000 kuna bespovratne pomoći za kupovinu električnog vozila

ZAGREB - Vlada Hrvatske obezbedila je građanima koji se odluče na kupovinu hibridnog vozila na električnu energiju bespovratne subvencije od 7.500 do 70.000 kuna po vozilu (915€ do 9.160€). Firme mogu da dobiju subvencije do 700.000 kuna. Na javnom pozivu u 2014. godini je sa 15,5 miliona kuna podsticaja odobrena kupovina 440 električnih i hibridnih vozila, a na javnom pozivu ovog proleća odobreno je 18,5 miliona kuna za 506 električnih i hibridnih vozila. Građani mogu dobiti subvenciju za jedno vozilo, koje moraju zadržati u vlasništvu barem

godinu dana, dok firme subvencionisana hibridna vozila moraju zadržati u vlasništvu najmanje 3 godine, prenosi *Poslovni dnevnik*.